

Sirpa Leino
26.5.2014

Työ- ja elinkeinoministeriö
Kirjaamo
PL 32
00023 Valtioneuvosto

Viite: TEM/877/03.01.01/2014

Lausunto hallituksen esityksestä energiatehokkuuslaiksi ja laeiksi sähkömarkkinalain ja sähkö- ja maakaasumarkkinalain valvonnasta annetun lain muuttamiseksi

Kiitämme mahdollisuudesta lausua esityksestä ja toteamme lausunnossa seuraavaa.

Pidämme hyvänä lähtökohtana, että energiatehokkuusdirektiivin toimeenpaneminen lainsäädännöllä on pääosin rajattu direktiivin edellyttämiin kohtiin ja että säädösten ulkopuolelle on jätetty vapaaehtoisuuteen perustuvat energiatehokkuussopimukset. Elinkeinoelämä ml. energia-ala on sitoutunut sopimusjärjestelmään kattavasti. Sopimus tuottaa vuosittain merkittäviä säästöjä. Lisäksi elinkeinoelämä on solminut viranomaisen kanssa aiesopimuksen uudesta, vuoden 2017 alussa käynnistyvästä sopimuskäytännöstä. Energiatehokkuussopimukset nähdään keskeisimpänä yksittäisenä politiikkakeinona, jolla tavoitellaan direktiivin edellyttämää energiansäästötavoitetta. Pidämme tärkeänä, että energiatehokkuussopimusten luonne toimijoiden ja viranomaisen välisenä joustavana ja yhdessä sovittujen periaatteiden mukaisena toimintana jatkuu.

Energiatehokkuuslaki täydentää sopimusjärjestelmää, mutta siinä on kohtia, jotka vaativat tarkennusta. Direktiivissä viitataan useassa kohdassa valtioneuvoston asetuksiin ja viranomaisen määräyksiin. Koska näiden sisällöstä ei ole tässä vaiheessa tietoa, jäävät lain säätämät vaatimukset ja velvoitteet toiminnanharjoittajille monissa kohdin epäselviksi ja niiden vaikutuksia on vaikea arvioida. Tämä koskee erityisesti energiakatselmuksille ja vastuuhenkilön pätevyydelle kohdistuvia vaatimuksia sekä yhteistuotannon edistämistä.

Pyydämme myös arvioimaan erittäin tarkasti nykyisen lainsäädännön muutostarpeet liittyen laskutukseen, tiedon antamiseen kulutuksesta sekä loppukäyttäjälle annettavaan raporttiin. Nykyiset laskutus- ja raportointikäytännöt ovat Suomessa kansainvälisestikin verrattuna erittäin edistyksellisiä. Kaikkien nykyisten, juuri käyttöön otettujen, järjestelmien muuttamista edellyttävien lainsäädäntömuutoksien hyötyjä tulisikin tarkastella huolella suhteessa niistä aiheutuviin kustannuksiin. Emme näe nyt esitetyillä uusilla vaatimuksilla laajamittaisia hyötyjä loppukäyttäjille, mutta sen sijaan vaatimuksilla on merkittäviä kustannusvaikutuksia energiayhtiöille.

Energiakatselmukset ja energiakatselmuksen vastuuhenkilön pätevyys; Energiatehokkuuslain LUKU 2 ja 3

Suomessa on edistyksellinen ja toimiva katselmointitoiminta. Näemme tärkeänä, että direktiivin toimeenpano pidetään käytännönläheisenä ja huolehditaan, että yritykset eivät joudu tekemään toimintaansa nähden hyödyttömiä katselmuksia. Lakiesityksessä on avoinna

vielä monia niin katselmuksen laajuuteen, menettelytapoihin kuin vaatimuksiin liittyviä kohtia, jotka tekevät yrityksille haastavaksi arvioida, kuinka olisi kustannustehokkainta edetä pakollisten katselmusten velvoitteen täyttämiseksi. Laki jättää katselmusten kannalta keskeisiä vaatimuksia säädettäväksi valtioneuvoston asetuksilla ja Energiaviraston määräyksillä.

Katselmuksiin liittyvää aikataulua pidämme ongelmallisena, koska pakollisesta energiakatselmuksesta vapauttavan uuden energiatehokkuussopimusjärjestelmän on määrä käynnistyä vasta vuoden 2017 alusta. Ensimmäinen pakollinen katselmus on kuitenkin tehtävä 5.12.2015 mennessä, mikäli yrityksellä ei ole hyväksyttyä sertifioitua energianhallintajärjestelmää.

Yrityksen oman henkilön katselmointia valvotaan tarkemmin kuin ulkopuolisen, vaikka pätevyysvaatimukset ovat samat. On vaikea nähdä perusteita, miksi hyvin tehty katselmointi ei olisi yrityksenkin etu. Vaatimusten tarpeellisuutta onkin harkittava tarkasti. Pidämme myös perusteltuna, että katselmoijien pätevyysaika olisi ehdotettua 5 vuotta pidempi hallinnollisten menettelyjen keventämiseksi.

Mittaaminen ja laskutus; Energiatehokkuuslain LUKU 4

Energiatehokkuuslain 23 §:ssä edellytetään, että laskun mukana on ilmoitettava loppukäyttäjän vertailu edellisen vuoden kulutukseen ja kustannuksiin samana kautena. Näemme tämän laskuihin yhdistetyn vertailutietovaatimuksen käytännössä ongelmalliseksi toteuttaa ja loppukäyttäjän kannalta turhaksi. Suomessa on jo nyt erittäin edistysellinen raportointi ja monin verroin laskua parempia tapoja toteuttaa kulutustiedon antaminen. Tämän vaatimuksen toteuttaminen edellyttää tietojärjestelmien muuttamista ja aiheuttaa merkittäviä kustannuksia. Jo nykyisellään asiakkaat valittavat, että laskuissa on liikaa tietoa. Huolena on, että liika tieto vie tilaa asiakkaille oikeasti olennaiselta tiedolta.

Edelleen lain 22 §:ssä todetaan, että mikäli asiakas ja energian myyjä/jakeluverkonhaltija sopivat keskenään todettuun kulutukseen perustuvasta laskutuksesta poikkeavista maksu- ja laskutustavoista, esimerkiksi tasaerälaskutuksesta, tulee tällaisessakin tapauksessa kulutus- ja kustannustiedot toimittaa asiakkaalle vähintään neljä kertaa vuodessa. Emme näe tarvetta tällaisen vaatimuksen esittämiselle. Varsinkaan kustannustietojen laskeminen ja esittäminen asiakkaalle ilman laskun muodostumista ei ole mahdollista useimmilla nykyjärjestelmillä. Tasaeräisen laskutavan valinnut asiakas saa luonnollisesti samat kulutustietojen raportointipalvelut kuin vastaavat muutkin asiakkaat.

Sähkön ja lämmön yhteistuotannon edistäminen; Energiatehokkuuslain LUKU 5

Laki jättää asioita säädettäväksi valtioneuvoston asetuksilla. Pidämme tärkeänä, että asetuksia laadittaessa huolehditaan, että kustannushyötyanalyysin käsittelyprosessin ei liity investointien toteuttamista vaikeuttavia tai hidastavia kohtia. Nyt 30 § sanoo, että rakennus- tai uudistustöihin ei saa ryhtyä ennen lisäselvityksen toimittamista. Pykälässä tai sen perusteluissa ei kuitenkaan kuvata miten prosessi tulee jatkumaan ilmoituksen tai mahdollisen lisäselvityksen toimittamisen jälkeen. Ilmoittamismenettelyyn sopiva tapa olisikin kuvata missä määrääjassa viranomaisen on toimitettava toiminnanharjoittajalle tieto ilmoituksen tai lisäselvitysten vastaanottamisesta.

Verkon kehittämisvelvollisuus, liittämisvelvollisuus sekä verkkopalvelujen myyntiehdot ja hinnoittelu; laki sähkömarkkinalain muuttamisesta (Luku 4)

Näkemyksemme mukaan seuraamusmaksun liittäminen nyt esitettyihin sähkömarkkinalain uusiin velvoitteisiin ei ole perusteltua. Direktiivissä ei edellytetä kyseisten velvoitteiden rikkomusten sanktioimista nimenomaan seuraamusmaksulla, joten nyt ehdotettujen muutosten sisällyttäminen seuraamusmaksun piiriin on puhtaasti kansallinen ratkaisu. Ehdotettuihin säännöksiin liittyy hyvin paljon tulokinnanvaraisuutta ja verkonhaltijan on tämän johdosta hyvin hankala ennakoivalla toiminnallaan välttää seuraamusmaksua koskevalta riskiltä. Sama ohjausvaikutus ilman ylimääräistä seuraamusmaksuista aiheutuvaa taloudellista riskiä saadaan sähkömarkkinalain perinteisellä valvontamekanismilla.

Yksityiskohtaiset kommentit ja muutosehdotukset on tehty suoraan esitykseen, joka on lausuntomme liitteenä.

Lisätiedot: Sirpa Leino, p. 050 548 1128, sirpa.leino@energia.fi.

Ystävällisin terveisin

ENERGIATEOLLISUUS RY

Jari Kostama
Johtaja